

*Споделен опит
Shared Experience*

ЕДНА ГОДИНА В ДЕТСКАТА ГРАДИНА – ПРАКТИКИ И ИЗВОДИ

Цеца Георгиева

Обединено детско заведение „Звънче“, София

Резюме. В статията се представят практики и резултати от образователно-възпитателната работа в ОДЗ 2 „Звънче“, София, за учебната 2011–2012 г. В съвременните обществено-икономически и социално-демографски условия детската градина запазва основната си същност – подготовка на децата за училище, но се характеризира с редица нови съдържателни функции: изпълнение на държавните образователни изисквания, допълнителни форми на педагогическо взаимодействие, допълнителни педагогически услуги и други уникални въведения съобразно с избория от съответната детска градина стил на управление. Европейската образователна политика поставя пред нашата образователната система предизвикателства по отношение на човешкия ресурс и определя ключова роля на учителя. Оттук произтича и изискването и необходимостта от повишаване на професионалната квалификация на учителите. Конкурентната среда провокира директорите и педагозите да въвеждат нови практики, които да осигуряват просперитет на детското заведение чрез благополучие на децата в материално-педагогическа и екологична среда, здравословно хранене и комфортна професионална обстановка за педагогическия и непедагогическия състав за реализиране на педагогическите проекти, както и мултиплициращ ефект на практиките. В условията на самоуправление чрез делегиран бюджет и достатъчна законова база, която дава правомощия, директорите са длъжни да обогатяват материално-техническата база, да осъществяват сътрудничество с родителите, да осигуряват допълнителни средства от собствени източници. Всичко това прави детските градини уникални по своя организационен формат, по нововъведенията, по инициативността, по комуникациите с обществеността, пиара, организационната култура, традициите и пр.

Keywords: kindergarten, parental alliance, professional qualification, management, control activity, activities of interest

Пазарно ориентираните условия на социално-икономическия живот в обществото, високите изисквания на потребителите, в случая – родителите, децата и учителите, както и цялостната политика на отговорните институции, предпоставят повишаване на управленската отговорност на образователните

организации и още по-конкретно – на детската градина – подготвителната институция в системата на образованието. Развитието и напредъкът на едно учебно заведение изискват преосмисляне от страна на ръководителите на техните идеи и опит, като отделят особено внимание на мениджмънта. При това така, че практиките трайно да се установяват, да се усъвършенстват и да се преобразуват в иновации. Потребителите на нашите образователни и педагогически услуги – децата и родителите, искат да получат качество и обслужване с изключително високи стандарти. Това е съвременно явление, което подтиква и изостря конкуренцията между отделните детски градини, вследствие на което се засилват изискванията към педагозите, материалните условия, административното обслужване и пр.

Предучилищното възпитание се допълва с нови цели и приоритети. Детската градина е с нова визия – център за развитие на личността и на общността. Перспективите в образователно-възпитателния процес са насочени към възприемане и усвояване на добрите начала, ценностите, различieto, качествата. Поставени са нови изисквания за качеството на услугите в детската градина, които са свързани с професионализма на персонала, образованието и квалификацията, мениджмънта, учебните пособия за децата, задоволяване потребностите и желанията на децата за придобиване на знания, умения и компетентности във всички области на познанието съгласно с държавните образователни изисквания. Качеството на услугите зависи и от доброто управление не само на човешките, но и на финансовите и материалните ресурси, които включват осигуряване на достъпна, подкрепяща и съобразена с възрастта, модерна образователна среда, работа по програми, одобрени от МОМН, по избор на педагозите. Не на последно място за качеството на педагогическия процес са от *значение контролната дейност на директора, неговите личностни и професионални качества, стилът на управление, екипната работа, етичните взаимоотношения, обмяната на опит и сътрудничество при планирането, организирането и провеждането на различните дейности, съгласуване на норми, ред и правила със социалните партньори, приобщаване на родителите и семейството към практиката на детското заведение.*

В контекста на изложението една година в детската градина не е календар. Това е време, което се прогнозира като атмосферното и зависи от редица фактори. Тук обаче има един изключително важен принцип. Времето в детската градина трябва да бъде много по-хубаво от прогнозите и очакванията, защото целим развитие, което изисква всяка дейност да бележи качество и ръст, да носи удовлетворение и признание.

Цялостната дейност на детската градина се планира, организира и провежда съобразно с нормативната уредба за системата на образованието и съответните вътрешни планове и правилници: План за контролната дейност на директора; Годишен план; План за работата на педагогическия съвет; План

за квалификация на педагогическия персонал, дневен режим, седмично разписание на педагогическите ситуации, Правилник за вътрешния трудов ред, Правилник за здравословни и безопасни условия на обучение и труд, Етичен кодекс, Правилник за дейността на детското заведение, Правилник за финансово управление и контрол, Вътрешни правила за работната заплата, Предписания от контролни органи, заповеди, наредби, инструкции, решения на Педагогическия съвет, правила и др.

Контролната дейност през 2011/12 г. се проведе чрез различни форми – наблюдения, взаимни посещения, открита практика, семинари, практикуми, лектории, групови тържества, състезания, фестивали, работа с родителите и семействата и др., с цел максимална резултатност на поставените цели пред колектива ни и с оглед спецификата на нашата образователна дейност. Чрез контролната дейност се констатира адекватността между реалното състояние на учебно-възпитателния процес и поставените изисквания към работата на педагогическия и непедагогическия персонал съобразно с нормативните и вътрешноорганизационните изисквания. За цялостната контролна дейност са съставени *тридесет* констативни протокола за посещения и наблюдения на педагогическата работа на учителите във всички групи и за всички трудови процеси в детското заведение, както и за спазване на трудовата дисциплина и работното време. Щатният персонал в детското заведение – педагогически и непедагогически, е 40 и 7 медицински специалисти, а броят на приетите деца е 326, разпределени по възрастов признак в 10 групи.

Констатираните резултати бяха обобщени, анализирани и направени съответните *изводи*. Те са основание за извършване на промени във вътрешния ред и правила. **Акценти** бяха поставени на: *значимостта на дейностите, провеждани в детската градина, откриха се добрите практики в работата на педагозите, както и ползите от новите по-актуални методи и подходи – използването на мултимедията като метод за онагледяване и на интерактивния подход в педагогическата работа с децата*. Популяризирах се интересни ситуации, използвани в индивидуалната практика на всеки учител, обсъдени бяха постиженията и резултатите от педагогическата работа. Всичко това е направено с една-единствена *цел*, а именно: *детската градина като институция, осъществяваща предучилищната подготовка и възпитание и изграждаща готовност за училище, е от изключително значение за осигуряване на „равен старт“ за училищно обучение, а това е и очакването на обществото от образователната система, включително и от нас като част от нея*. Прецизира се състоянието на **материалната база**, като основа за осъществяването на максимален шанс за развитие на потенциала на всяко дете да овладее знания, умения и отношение към социалната и природната среда. Бяха набелязани и конкретни мерки за подобряването и обновяването ѝ.

Осъществената контролна дейност ни насочи и към разработването и въвеждането на редица **правила и процедури**, които регламентираха провеждането на различните видове дейности, регулираха взаимоотношенията между деца, учители, обслужващ персонал и родители, ползването, опазването и обогатяването на материално-техническата база с оглед поемане и разпределяне на отговорности и ангажименти в сътрудничество и постигане на необходимото качество на всички дейности:

- процедура за прием на деца с хронични заболявания;
- правила за извеждане на децата извън детското заведение – за спортни, културни и туристически дейности;
- правила за ползване на различните кабинети, музикалния и физкултурния салон при провеждане на допълнителни дейности по интереси;
- правила за предоставяне на средства за квалификация;
- правила за подбор и назначаване на персонала;
- правила за безопасно поведение на децата;
- правила за ползване на отпуск от персонала.

Беше извършена актуализация на **вътрешните правилници** съобразно с направените констатации и изводи, промените в нормативната база, потребностите на заведението, промените в състава на колектива, решенията на педагогическия съвет, потребностите на децата и родителите: Правилник за вътрешния трудов ред, Правилник за дейността, Правилник за безопасни условия на обучение и труд, Правилник за финансово управление и контрол.

За прилагане на демократичния стил на управление, делегиране на права и разширено участие на персонала в управлението в заведението са назначени със заповед на директора **постоянни комисии**, съобразно с компетенциите им, с различни функции. Тяхната дейност е свързана с прилагането на нормативната уредба, реализирането на план-програмите, мисията и визията на детската градина с активното участие на синдикалната организация като фактор в управлението на детското заведение.

Постоянните комисии разглеждат по конкретни поводи документи, предложения, обсъждат постъпили въпроси и възложени задачи от областта на своята дейност и предлагат на директора решения:

- за подбор и назначаване на персонала;
- за целесъобразност на бюджетните разходи и одобрение на оферти;
- за изготвяне на седмично меню;
- за защита при бедствия, аварии и катастрофи;
- за разследване на нарушения на Етичния кодекс;
- за констатиране на аварии;
- група по условия на труд;
- противопожарно ядро;
- за установяване, разследване, регистриране и отчитане на трудови злоупотреки;

- за провеждане на инструктажи;
- за актуализиране на длъжностните характеристики;
- за връзки с родителската общественост;
- вътрешен финансов контрол;
- по обучението по безопасност на движението;
- вътрешни правила за работна заплата;
- диференцирано оценяване на учителите;
- допълнителни педагогически услуги.

Квалификацията на учителите е приоритет за детското заведение, тъй като тя е в основата на изграждането на професионализма на всеки учител, повишаване на неговия статус в колектива и в обществото. Квалификационната дейност се осъществява по изготвен годишен план, който включва квалификация на национално, регионално, районно и вътрешно ниво, по избор на педагозите съобразно с потребностите на педагогическата практика в заведението. **Вътрешнометодическата квалификация** се подготвя от самите педагози чрез използване на научно-практическа литература по актуалните и значими проблеми в предучилищната възраст. Провеждат се лекции, събеседване, дискусии, педагогически ситуации, открита практика и други подходящи средства, отговарящи на обективната педагогическа действителност в детското заведение и в системата за предучилищно образование.

Във вътрешните квалификационни форми бяха подготвени от педагозите и изслушани следните лекции:

1. Безопасно пътно движение на децата – като пешеходци, като пътници в превозно средство, като велосипедисти
2. Аутистичните деца – етиология и диагноза
3. Неразбраните деца
4. Децата индиго – децата на XXI век
5. Актуални проблеми на модерната психология
6. За половото възпитание на децата
7. Психология на даровитите деца

Темите на лекциите са подбрани, за да удовлетворят професионалните интереси на педагогическите кадри, потребностите и спецификата на педагогическата практика в детското заведение. Нашата цел е да осигурим съответствие между потребностите на предучилищното възпитание и професионалната компетентност на педагозите в детската градина. Нашето желание е да разбираме децата, да поддържаме пламъчето им с радост да посещават детската градина, да стигнем до техните души и сърца, да ги мотивираме да разкрият своите заложби и таланти. По време на семинарите се споделят конкретни случаи и казуси, които показваха, че интересът към проблемите не е само личен, но и общественозначим.

Осъществиха се и **външни квалификационни форми**.

На национално ниво: директорът Цеца Георгиева направи презентация на доклад *„Проблеми на българската образователна система и възможни решения“* на Есенен научно-образователен форум на тема *„Учителят: призвание, компетентност, признание“*, организиран от СУ „Св. Климент Охридски“, ДИУУ – София. Докладът е подготвен съвместно с доц. д-р Славка Ненова и отразен в специалния сборник, издание на Департамента, с всички материали от форума – 18–20 ноември 2011 г., София.

Друга квалификационна форма бе *„Пътуващ семинар“* през няколко европейски държави на тема *„Актуални проблеми на адаптацията в детската градина и в училище. Правила за взаимодействие между учители, родители деца и ученици. Запознаване с образователната система на Франция“*. В семинара участваха директорът и главният учител на ОДЗ 2 „Звънче“.

На регионално ниво: директорът Цеца Георгиева и главният учител М. Мушанова участваха в семинари в различни столични райони, организирани от главния експерт Ирена Николова от дирекция „Образование“ при Столична община, на които се представяха добри педагогически практики от различни столични райони. Главният учител Милкана Мушанова подготви и изнесе презентация на тема: *„Ефективност и промяна в управлението и организацията на детската градина“* из опита на ОДЗ 2 „Звънче“.

Чрез представената добра практика на образователните форуми всеки педагог разбира, че е длъжен да се развива, да бъде равностоен на своите колеги, да респектира с компетентност, за да се ползва с уважението и на родителите. Всеки учител се стреми да следи и променя образователната среда и образователните политики в синхрон с промените, които настъпват в обществото за развитие на уникалността на детската личност и подготовката на децата да живеят в хармония със заобикалящия ги свят.

За целите на външната квалификация използваме и други форми: участие в курсове към ДИУУ при СУ „Св. Климент Охридски“. Каним преподаватели от Университета за информация по най-нови изследвания в областта на предучилищната педагогика и психология.

Съпътстваща дейност е популяризирането на добрите педагогически практики и **публикуването на статии от учителите и интервюта, отразяващи уникалността на педагогическата практика в ОДЗ 2 „Звънче“:**

- Стоева, Е. За пътя, за пътните знаци, за децата. Сп. Педагогика, 2012, №1;
- Захариева, К., Мичева, М. Баба приказки разказва. Сп. Педагогика, 2012, № 3;
- Георгиева, Ц. Институционализираното гражданско участие на родителите в управлението на детската градина. Сп. Педагогика, 2012, № 5;
- Мушанова, М. Ефективност в управлението и организацията на детската градина. Сп. Педагогика, 2012, № 6;

- Георгиева, Ц. Една приятелска ръка. В. Аз Буки, 2012, бр. 42;
- Георгиева, Ц. Да отгледаш Лили Иванова. В. Стандарт, 2012, бр. 7090.

Главният учител Милкана Мушанова и старши учителят Ваня Жекова в екип с директора разработиха програмни продукти за развитието на предприемачеството в предучилищна възраст. Ваня Жекова, която отговаря на изискванията, е представена и включена в **проект на МОМН „Квалификация на педагогическите специалисти“ по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси 2007–2013 г.“**.

Сключени са договори за квалификация с петима учители по програма на ДИУУ – София, за придобиване на III ПКС.

Въведе се регистър на специализираната педагогическа и методическа литература и библиотеката се обогати с 35 нови книги. Направен е абонамент за специализираните научнотеоретични и методически издания: в. „Аз Буки“, в. „Учителско дело“, сп. „Педагогика“, сп. „Стратегии на образователната и научната политика“, сп. „Организация и управление на училището и детската градина“, сп. „Организация и управление на детската градина“, „Дом, дете, детска градина“.

В детското заведение са сформирани **единадесет методически обединения** по различни направления и дейности съгласно с ДООИ, информационна, културна, спортна, развлекателна, художествено-творческа дейност, връзки с обществеността, работа с родителите, информационно обслужване. Методическите обединения са мощно средство за професионална изява, удовлетвореност и развитие на педагозите. Учителите се обединяват съобразно със своите професионални интереси и способности и предварително зададени направления за дейността на различните обединения. Всяко методическо обединение има годишен план-програма за своята дейност, който съдържа: обхват на дейността, цели, задачи и дейности за постигане на поставените цели. Център за вътрешноквалификационна дейност – това е професионалната провокация на всички методически обединения. И те я постигат чрез подобряване на ефективността и качеството на възпитателно-образователния процес, чрез обогатяване и поддържане на предметно-материалната среда в унисон със съвременните изисквания на възпитателната работа за разгръщане и стимулиране на творчеството и интересите на децата и педагозите. В тази посока имаме много добри резултати: дейността на методическите обединения мотивира оптимизирането и систематизирането на дейността по различните направления. Всеки учител има ясни и точни задължения и отговорности за сътрудничество, творчество и изяви – не само лични, но и екипни. Това е философията на колективната дейност – показателите ѝ правят хората по-добри и по-отговорни един към друг, а това рефлектира върху образователната дейност с децата и води до по-добро възпитание, до по-добри педагогически практики, до по-модерна битова и педагогическа среда.

Заседанията на **педагогическия съвет** са общо *осем* за учебната година съобразно с плана за работата на педагогическия съвет, от които три извънредни по текущи въпроси. На заседанията се докладват, обсъждат и анализират важни педагогически въпроси, предложения, инициативи, резултатите от възпитателната работа, набелязват се мерки за осигуряване на всички необходими условия и среда, вземат се решения по изпълнение на поставените въпроси. Педагогическият съвет се свиква чрез покана с посочен дневен ред. Педагозите се подготвят предварително с необходимите становища, материали, проекти и пр. за пълноценно протичане на заседанието. Заседанията протичат при изключително висока активност в обсъжданията от страна на учителите, обосновка, излагане на аргументи, посочване на рискове и обстоятелства. Именно тази активност определя и успехите при изпълнението на решенията и реализирането на проектите.

В детското заведение се приемат **деца със специални образователни потребности** според нормативната уредба: ЗНП, ППЗНП, Наредба № 1 за обучението на деца и ученици със специални образователни потребности и/или хронични заболявания. За децата със СОП и хронични заболявания детското заведение осигурява **ресурсно подпомагане от педагогически съветник, ресурсен учител, тифлопедагог и логопед съобразно със специфичните им потребности**. Децата са на различна възраст и в различни групи. Назначен е със заповед на директора вътрешен екип от специалисти, който обследва децата периодично и изготвя индивидуални програми за работа с ресурсния учител, както и взема решения и предложения във връзка с образователно-възпитателния процес и здравето на тези деца.

Във връзка с работата с деца със СОП и интегрираното им обучение ОДЗ 2 „Звънче“ е база на СУ „Св. Климент Охридски“, факултет „Педагогика“. Ръководител на базовата работа е проф. д. псих. н. Надежда Витанова – водещ психолог в областта на диагностиката и детското развитие. В процеса на базовата работа гостуваха студенти и наблюдаваха работата на учителите и активността на децата във възпитателния процес. Изводите са положителни за детската градина. Отчетено е, че децата от IV-A група, с които се проведе диагностичен тест, имат учудващо високи резултати при диагностичните процедури, което е в резултат на системната преподавателска работа в съчетание с богатата и стимулираща активността среда.

През изминалата година се постигнаха много добри резултати в учебно-възпитателната и в социалната дейност с децата с хронични заболявания и специални образователни потребности (СОП). Получените резултати са свързани главно с подготовката на децата за училище, хуманизиране на възпитателно-образователния процес, с физическото и психическото развитие, здравеопазването, адаптирането и социализирането. Полагат се много усилия за квалификационното и професионалното израстване на

педагозите във връзка с техните компетентности за работа с такива деца. В учебно-възпитателния процес акценти се поставят на: здравната култура, екологичното възпитание, формирането на безопасно детско поведение и осигуряване на здравословна и безопасна, стимулираща активността на децата педагогическа среда.

Реализира се ползотворно сътрудничество между детската градина и Регионален център за работа с деца със СОП при МОМН, както и с Държавен логопедичен център при МОМН. Имаме шест деца със СОП на ресурсно подпомагане и тридесет и четири деца на логопедично обучение. **ОДЗ 2 „Звънче“ е наградено с грамота** по случай Международния празник на логопедията (6 март), с грамота от Държавен логопедичен център при МОМН за висок професионализъм, за ефективно партньорство в работата с деца с комуникативни нарушения, за оптимална подкрепа на цялостната корекционно-рехабилитационна дейност в логопедичния кабинет, който бе разкрит по инициатива на нашето детско заведение и вече има дългогодишна практика.

С отлична организация и подготовка се провеждат **допълнителните форми на педагогическо взаимодействие:** празнуване на рождени дни, разходки, състезания, пленери, изложби на детско творчество, изработване на тематични украси, групови тържества по повод различни празници – за Коледа, за Баба Марта и посрещане на пролетта, за завършване на учебната година и изпращането на децата от подготвителните групи на училище. На тези форуми децата показват своите таланти, умения, способности и постижения да пеят, да играят и да се изиявяват лично и в екип – нещо изключително важно за бъдещата им работа като ученици в първи клас, за формирането на техните личностни качества – да се представят успешно и спокойно пред публика, увереност, самостоятелност, състезателност и пр.

Всяка сряда в градината се провеждат куклени и театрални спектакли с гост актьори, кинопрожекции, литературни четения, шоу програми с акробати, илюзионисти и др. Те съдействат за развитието на естетическата култура на децата, за запознаване с различните видове изкуство и за поддържането на интереса и емоционалния тон в детското ежедневие.

Децата участват във всяка културна и спортна дейност, организирана на районно и общинско ниво. За отговорното и добре подготвено и представено участие говорят получените награди, грамоти и купи. За тази година са получени *пет* купи и *три* грамоти от участия в международни фестивали за изкуство и култура и спортни турнири.

Допълнителните педагогически услуги, които се провеждат в детската градина, съответстват на проявения интерес от страна на родителите за удовлетворяване потребностите на децата за развитие на техните таланти, дарби, способности и интереси. За всяко дете е осигурена възможност да практикува

дейност, която му доставя удоволствие и способства за неговото творческо, физическо и интелектуално развитие:

- английски език;
- немски език;
- философия с деца;
- приложно изкуство;
- пеене на микрофон;
- пиано;
- балет;
- народни танци;
- латино и модерни танци;
- плуване;
- карате;
- футбол.

В допълнителните педагогически услуги са и **детските лагери и екскурзии**. За изминалата учебна година традиционно се провеждат детски лагери и екскурзии през всички сезони: Сандански – октомври, с. Баня – ноември, с. Баня – април, с. Добринище – януари, Слънчев бряг – юни, Поморие – юли и екскурзии: в Своге – атракцион „Замъкът“ – октомври, и с. Горна Малина – хидропарк „Вятърните мелници“ – юни.

Богат снимков материал, отразяващ резултатите от продуктивните естетически дейности, е показан във входните коридори и в родителските кътове, а на тържествата пред родителите са демонстрирани овладените умения от всички дейности, провеждани в детското заведение. Наградите и отличията на децата – грамоти, купи, статуетки и др., са изложени на специално предназначени витрини. Спортен клуб по танци (СКТ) „Танцувай с мен“ с управител Милена Маймарева проведе XI годишен концерт по модерни танци в спортна зала „Христо Ботев“ и награди децата, които изучават модерни танци, с купа и грамота. ДФК „Лъвчетата“ с управител доц. д-р Венцислав Гаврилов проведе редовния годишен футболен турнир за деца от столичните детски градини в Зимния дворец. Децата футболисти от ОДЗ 2 „Звънче“ спечелиха всички първи места за всички възрастови групи в столичния турнир, за което бяха наградени с купи. Школа по народни танци „Модерато“ с ръководител Милена Георгиева и школа „Бони балет“ с ръководител Бонка Антонова участваха в **международен детски фестивал „Млади таланти“**, организиран от Националния дворец на децата – София, където децата **за успешно представление получиха специалната грамота за балет и специалната грамота за народни танци, както и статуетки от МОМН**. Пак тези школи и школата по актьорско майсторство с ръководител Елена Пеева и вокалната група „Пеещи звънчета“ с ръководител Васка Бошнакова организираха и проведеха концерт на детския талант на сцената на Младежкия театър пред родителската пуб-

лика. Популяризирането на детския талант и личностните изяви на децата пред публика, на големи сцени е традиция, която се развива и усъвършенства, използвайки всички съвременни средства и възможности.

Съществен момент от работата на колегията е дейността с родителите, семействата и обществеността. Връзката между детската градина и семейството се явява обективна необходимост в съвременните реалности. Коммуникациите с родителите ни дават възможност, от една страна, да опознаем по-добре техните и на децата действителни потребности и оценките им за дейността на детската градина, а от друга – да ги запознаем с проявленията на детето в детската градина, да ги насочим компетентно за необходимата квалифицирана подкрепа за личностното развитие на детето. В процеса на сътрудничество се подкрепят инициативите на родителите, инициативите на детската градина, изгражда се доверие, което има стабилизиращ ефект върху дейността на детското заведение. Родителите стават участници и съпричастни към образователно-възпитателния процес и живота на децата, материалното и финансовото осигуряване, реализирането на педагогическите проекти.

В контекста на казаното се явява институционализираното гражданско участие на родителите в управлението на детското заведение. **Учредено е сдружение на родителите „Родителски алианс „Благополучие в детската градина“.** Много важна е ролята на Управителния съвет на Родителския алианс, в който наред с родителите участват и учители, и директорът. Заседания на Управителния съвет се провеждат за възникнали предложения от страна на детското заведение или от родители, за обсъждане на важни управленски въпроси както на детската градина, така и на сдружението на родителите. Взети са решения, които имат определящо значение за развитието на детското заведение. Приета е план-програма за съвместната дейност на родителите и детското заведение, за публичните изяви на децата, за материалното и ресурсното обезпечаване на всички дейности през годината, за бюджета на Родителския алианс, който включва разходи за учебни материали, празници и тържества, материално-техническа база, награди за персонала, ремонти, външни услуги и др.

Родителските срещи са една от ефективните форми за работа с родителите. Във всички групи се провеждат периодично (най-малко две за учебната година) родителски срещи с цел запознаване с вътрешните правилници, с програмите за възпитателната работа, със здравословния и педагогическия аспект на дневния режим, със задачите и работата в групите по интереси, с материалните и обучителните условия в детското заведение, с персонала на групите, работата на заведението по време на ваканциите и др. Активно е участието на родителите в подготовката и провеждането на всички празници и тържества, а със своето присъствие като публика те стимулират децата за творческите им изяви. И учителите, и децата са щастливи, че родителите са съпричастни и с аплодисментите показват удовлетвореност от постигнатите резултати и от

представянето на децата на сцена, в зала, пред публика. За всички празници – християнски и общодържавни, национални, битови, за родителите се изготвят специални поздравителни материали – афиши, картички, поздравителни адреси, детски творби, които въздействат не само емоционално и дълбоко нравствено, но и респектиращо. Това е една от политиките на организационната култура на ОДЗ 2 „Звънче“ – **визуалната комуникация с родителите.**

В детската градина се изгради **„Алея на признанието“**, която представлява изложение на наградите и отличията на колектива. В нея са поставени на вниманието на всички посетители и служители само най-новите грамоти, поздравителните адреси от множество държавни институции, сертификати, купи, статуетки и др. Наградите на детското заведение не са малко, от създаването през 1969 г. до днес – на столично ниво, на национално ниво, правителствени награди, награди от конкурси, прегледи, олимпиади и др. Те носят най-голяма удовлетвореност и мотивация за труда на учителите и служителите, доказват общественото признание, високия престиж на заведението и педагогическия екип, затова заслужено и по достойнство са поставени в това специално изложение в сърцето на детската градина – пред музикалния салон и централния вход.

По коридорите и стълбищата са поставени **мисли на велики педагози и на наши съвременници с нравствена и възпитателна цел за родителите, учителите и посетителите**, които ни убеждават в непреходността на креативната мисъл и доказват, че за човешката мъдрост времето и границите са без ограничения. Това е един от подходите в организационната култура на детското заведение, чрез който постигаме педагогическо и образователно въздействие върху родителите, като акцентираме на ценностите в живота за постигане на целите и мисията на предучилищното образование за формиране на ценностната система на децата, на нашата ценностна система и за възпитаване на добродетелност. Освен всичко това напомняме за мисията на детската градина и въздействието е не само интелектуално, но и силно респектиращо.

Друга форма за работа с родителите е **откритата педагогическа практика**. Всеки учител провежда открит урок пред родителите. Темите са подбрани съобразно с програмните документи – програма и учебни помагала. Учителите показват пред родителите на практика педагогическите си умения, педагогическите методи на обучение, а децата показват своите интелектуални и социални умения, компетенциите си, усвоените знания. И нещо много важно: учителите знаят, че откритата практика определя в голяма степен оценката на родителите за техния професионализъм, за педагогическия подход към децата и това ги мотивира да бъдат отговорни и да се стремят към качество на образователно-възпитателния процес. От друга страна, децата знаят и се радват да покажат именно пред своите родители, че имат затвърдени знания и умения, че са добри, внимателни, че могат да бъдат активни, толерантни, екипни, знаещи и можещи, самостоятелни и дисциплинирани.

Силно развита е проектната дейност сред учителите. Детското заведение спечели проект по безопасност на движението за изграждане на закрыта площадка за обучение на децата. Площадката е предназначена за практическо обучение на децата и е обзаведена с множество велосипеди, тротинетки, возила, светофар, пътни знаци, маркировки и др., които пресъздават реалната пътна атмосфера и природния пейзаж. За всеки празник, за всяка публична творческа изява учителите изготвят проект, който се обсъжда и одобрява от педагогическия съвет.

Връзките с обществеността се осъществяват и чрез поддържаната **електронна страница** на детското заведение, която съдържа следните рубрики:

- Мисия, визия, цели
- Новини
- Материална база
- Детска ясла
- Детска градина
- Подготвителна група
- Допълнителни дейности
- Кандидатстване и прием на децата
- Родителски алианс
- Награди и отличия
- Училище за родители
- Галерия
- Бюджет
- Контакти

Учителите организираха и две **благотворителни мисии**. За Коледа изпратихме играчки и лакомства на децата от с. Пчеларово, общ. Генерал Тошево, област Добрич. По повод наводнението в с. Бисер изпратихме на децата от детската градина играчки и педагогическа литература за учителите. Всички служители от ОДЗ-то участваха в инициативите.

Доброто финансово управление изисква много добър мениджмънт и прецизен предварителен контрол. За всеки разход се попълва заявка по компетентност, която се разглежда от комисия за целесъобразност. Това е част от предварителния финансов контрол и от публичността на бюджетните средства на заведението. Заведението осигурява **допълнителни средства от собствени приходи** съгласно с ППЗНП. Основни източници на допълнителни финансови и материални средства извън бюджета на детското заведение са приходите от Родителски алианс и допълнителните педагогически услуги за дейности по интереси. Даренията се регистрират в регистъра на Столична община съгласно с Наредбата на СОС за даренията на територията на Столична община и се използват за нуждите на детското заведение – обогатяване и модернизирание на материално-педагогическата среда, ремонти и др.

Съобразно с нормативните изисквания и нуждите на детската градина се осъществява **административно-стопанската дейност**. С оглед оптимизиране на трудовия процес се променят Списък образец 2 и щатното разписание, допълват се и се променят длъжностните характеристики, изготвят се и се провеждат начални, периодични и извънредни инструктажи за здравословни и безопасни условия на труд съгласно законовите разпоредби.

Изводи

Детската градина е водещ фактор в съвременното предучилищно възпитание. В многообразието на специално организирани места за детски забавления и контакти – детски парти-клубове, детски центрове и пр., детската градина си остава първата социална и обществена единица, която поставя основите на организирано и контролирано, професионално провеждано и изградено на научна основа обучение и възпитание на децата, средище за личностно развитие на детето, за творчески изяви, за здравословен начин на живот. В детската градина се провежда богата и разнообразна педагогическа и обществено-полезна дейност в съучастие с родителите и семействата съгласно нормативната уредба и законодателството. Използват се оптимално и се разширяват и обогатяват всички необходими ресурси – човешки, материални, финансови и др., за постигане на качество и удовлетворяване потребностите на децата, учителите и родителите. Цялостната дейност в детската градина е съобразена с общественозначимите процеси и нагласи, провежда се в синхрон с модерните практики за мениджмънт, пиар, реклама и комуникации с обществеността. Именно компетентният мениджмънт и екипната и високопрофесионална работа са в основата на добрите постижения и резултати в развитието на детската градина и за издигане престижа на предучилищното възпитание и на учителската професия.

В нашата работа най-важното е чувството за отговорност и изпълнителност, свободата на творчество и изборът на подходи и методи за реализиране на педагогическата мисия на детското заведение – интелектуално развити, личностно изградени, социализирани, здрави, усмихнати, щастливи деца и спокойни и удовлетворени родители.

Всичко, представено дотук, е част от отговора на въпроса „Защо написах тази статия?“

Защото бих искала да подпомогна формирането на представата за активно действаща, ефективна образователна организация. Защото детската градина, като образователна институция, заслужава признание по достойнство и това е моето признание. Защото обществото трябва да знае колко динамични, стремителни, позитивни, понякога изтощителни са педагогическият труд, дневната организация и мениджмънтът в детската градина. Защото работата тук е свързана със себеотдаване, изпълнена е с най-висши отговорности – да се опазват животът и здравето на всяко дете, да се изгражда детската личност със собст-

вена ценностна система – да уважава себе си и обществото. Защото трудът на учителя е достоен труд, а педагогическата професия е призвание и отговорна мисия. Учителският труд заслужава не само популяризиране, той заслужава признание, дълбоко уважение и преклонение. Учителският труд изисква спокойна работна среда, проява на професионална етика, партньорство и взаимопомощ от участниците в образователно-възпитателния процес – колеги и родители, общество.

Защото с ОДЗ 2 „Звънче“ е свързано кариерното ми развитие. Оттук започва професионалният ми път – 15 години детска учителка и вече 21 години директор пак тук. Управлението изисква друг тип взаимоотношения, определени от параметрите за модерен мениджмънт, за моделиране на просперитета на детското заведение чрез професионални и лични взаимоотношения, за силата на институционалната рефлексия сред родителската общественост.

Още от самото начало на кариерата ми заложих на обучението и квалификацията. Придобих първа професионално-квалификационна степен, завърших магистратура, специалност „Мениджмънт на образованието“ в СУ „Св. Климент Охридски“, завърших редица образователни курсове, в това число в Университета в Гранада, Испания, в Университета в Мадрид, Испания и пр. Четях, анализирах, прилагам... В няколко книги представих педагогическите практики и иновациите в детското заведение, изложих моите тези и идеи за ефективния мениджмънт в редица статии в педагогическите списания.

И след толкова години работа като директор съм убедена, че човешката нравственост на управленеца трябва да има много висок диапазон, защото нейната откритост и точност правят хората по-добри един към друг, по-всеотдайни, по-отговорни...

Представеното в статията не е алгоритъм за контролната дейност на директора в детското заведение. Споделям само опорните моменти в нейната специфика, за да насоча вниманието на уважаемия читател към многоаспектността на този процес, без излишна конкретика, а детайлите – те са необозрими. Методите и подходите за реализирането на контролната дейност всеки сам си избира – според собствения стил като ръководител и според конкретните условия, в които работи. И най-важното: винаги трябва да подчертаваме значението на детската градина като институция, осигуряваща предучилищна подготовка и възпитание и създаваща равен старт за училищно обучение, и да използваме всички възможности за популяризиране и представяне на педагогическия труд, на уникалността на детските градини, на постиженията, които са съизмерими с европейските педагогически практики, и бих казала, по-добри!

Това е стилистиката на работа в ОДЗ 2 “Звънче“, това е моята лична гледна точка за педагогическото ежедневие и по-точно за контролната

дейност на директора. И съм на мнение, че това е тема с продължение. Защото всеки директор може да впише в нея собствените си виждания и разбирания. Директорът отговаря за цялостната дейност на заведението и това му дава правото свободно и без ограничения да избира онези средства, с които ще постигне устойчиво развитие, ефективност и просперитет на организацията.

ONE YEAR IN THE KINDERGARTEN

Abstract. In this article practice and results of the educational work in Kindergarten „Zvanche“ Sofia for 2011–2012 school years are presented. In contemporary socioeconomic and social demographic conditions, the kindergarten manages to keep its basic essence, but it characterizes with a number of new rich in content functions: execution of government educational requirements, additional forms of pedagogical interaction, additional pedagogical service and other unique introductions according to the chosen by the kindergarten management style. The European educational policy puts a challenge before our educational system as regards to the human resource and defines the main role of the teacher. From this comes the need of improving the professional qualification of teachers. The competitive environment provokes the directors and the teachers to introduce new practice that provides prosperity to the kindergarten by welfare of the children in the pedagogical material and ecological environment, healthy nutrition and a comfortable professional atmosphere for the pedagogical and non-pedagogical staff for realization of pedagogical projects and a multiplying effect on the practice also. In the conditions of self-governing directors are required to enrich the material and technical base, to collaborate with parents to provide additional funds from their own sources through a delegated budget and sufficient legal basis. All this makes kindergartens unique in their organizational format, the innovations, the initiative in communications with public, the PR, organizational culture, traditions and so on.

Tsetsa Georgieva

✉ Principal of Kindergarten
Kindergarten „Zvanche“
57, „Zlatishki prohod“ Str.
1404 Sofia, Bulgaria
E-mail: zvanche@abv.bg